

სამღვდელმთავრო შესამოსელი და გვიანი შუა საუკუნეების ქართული
ხელოვნება: ისტორიული და იკონოგრაფიული ანალიზი

ანა კარანაძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებათა
და ხელოვნების ფაკულტეტზე

შუა საუკუნეების კვლევების მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის
შესაბამისად

შუა საუკუნეების კვლევების პროგრამა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ნინო ჭიჭინაძე, აკადემიური ხარისხი: პროფესორი

თანახელმძღვანელი: ეკა ბერელაშვილი, აკადემიური ხარისხი: კულტურის კვლევების
დოქტორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2024

**Sacerdotal Garments of Late Medieval Georgia: Historical and Iconographic
Analyses**

Ana Karanadze

Master's thesis prepared at Ilia State University, Faculty of Arts and Sciences

*According to the requirements of the academic quality of the master's academic program of the
Medieval Studies*

Medieval Studies Research Program

Academic Supervisor: Nino Chichinadze, Quality of academic: Professor

Coordinator: Eka Berelashvili, Quality of academic: Cultural Studies Doctor

Ilia State University

Tbilisi, 2024

აბსტრაქტი

მოცემული ნაშრომი წარმოადგენს სამღვდელმთავრო შესამოსელის და გვიანი შუა საუკუნეების ქართული ხელოვნების ისტორიული და იკონოგრაფიული ანალიზის კვლევას. ნაშრომში განვიხილავ შუა საუკუნეების სამღვდელმთავრო შესამოსელის ტიპოლოგიასა და მის სიმბოლურ მნიშვნელობას.

ნაშრომში მიმოვიხილავ, ჩვენამდე მოღწეულ, სასულიერო პირთა შესამოსელის რამდენიმე ნაქარგ ნიმუშს და ვიკვლევ, თუ როგორ ხდება სასულიერო პირთა სამოსის ვიზუალიზაცია შუა საუკუნეების ქართული სახვითი ხელოვნების ძეგლებში. საეკლესიო ხელოვნების ნაწარმოებების განხილვით წარმოდგენა გვექმნება საქართველოს მატერიალური კულტურის, სასულიერო პირთა სამოსის დეკორის, სახეობებისა და მასზე არსებული ორნამენტის შესახებ. ამ მიმართულებით, საკითხის ამგვარი წარმოჩენით კვლევები იშვიათია.

განხორციელებული კვლევა შეავსებს გვიანი შუა საუკუნეების ქართული ხელოვნების ისტორიას. ნაშრომი მრავალმხრივი ინფორმაციის მომცველია, აქვია წარმოდგენილი კვლევის შედეგები ილუსტრაციებთან ერთად. მასალა საინტერესოა როგორც სახელოვნებო, ისე თეოლოგიური თვალსაზრისითაც. დასკვნით ნაწილში ნათლად ჩანს, თანადროული ლიტურგიკული შესამოსლის კავშირი მონუმენტურ მხატვრობასთან, როგორც შინაარსობრივი, ისე- იკონოგრაფიული თვალსაზრისით.

ძირითადი საძიებო სიტყვები: შესამოსელი, ნაქარგობა, ფრესკული მხატვრობა, მღვდელმთავრები.

Abstract

This paper presents a historical and iconographic analysis of sacerdotal garments of late medieval Georgia. The paper examines the typology of medieval episcopal vestments and their symbolic significance.

The paper reviews several embroidered samples of clergy vestments that have survived to this day and investigates how the attire of clergy is visualized in the monuments of late medieval Georgian visual art. Through the examination of ecclesiastical art works, we gain an understanding of Georgia's material culture, the decor of clergy vestments, their types, and the ornaments present on them. Research in this direction, highlighting the issue in such a manner, is rare.

The conducted research will contribute to the history of late medieval Georgian art. The paper contains multifaceted information, and the research results are presented along with illustrations. The material is interesting from both an artistic and theological perspective. In the concluding part, the connection between contemporary liturgical vestments and monumental painting is clearly visible, both from a thematic and iconographic standpoint.

Key words: vestment, embroidery, monumental painting, bishops.